

De worsteling met de Republiek Indonesië

Toen op 15 augustus '45 bekend werd dat Japan had gecapituleerd, was Nederland niet in staat weer het gezag over Nederlands-Indië uit te oefenen, formeel niet en materieel niet.

Formeel niet, omdat Indië sinds die 15de augustus viel onder twee niet-Nederlandse autoriteiten: Java en Sumatra behoorden tot het gezagsgebied van de Britse opperbevelhebber in Zuid-Oost-Azië, *Admiral Lord Louis Mountbatten*, en de rest van Indië: Borneo en de Grote Oost (d.w.z. Celebes, de Kleine Soenda-eilanden¹, de Molukken en Nederlands-Nieuw-Guinea) (zie kaart III op de pagina's 768-769), behoorden tot het gezagsgebied van de Australische opperbevelhebber, *General Sir Thomas A. Blamey*. De hoogste Nederlandse gezagdrager in dat deel van de wereld, luitenant-gouverneur-generaal van Mook, had er lange tijd op gerekend dat hij bij het einde van de oorlog in de eerste plaats te maken zou hebben met de opperbevelhebber van de Amerikaanse landstrijdkrachten in de *Pacific*, *General Douglas MacArthur*, maar deze had in april '45 van zijn superieuren te Washington, de Amerikaanse *Joint Chiefs of Staff*, te horen gekregen dat hij zijn offensieve operaties in de Nederlands-Indische archipel moest beperken tot de herovering van het bij Borneo gelegen olie-eiland Tarakan en van het olie-wingebied Balikpapan op Borneo – door zijn uitgewerkte plannen om op Java te landen had Washington een streep gehaald. De Amerikaanse autoriteiten hadden vervolgens heel Nederlands-Indië mede daarom graag aan de Britten en Australiërs overgelaten omdat zij voorzagen dat er zich moeilijkheden met de Indonesische nationalisten zouden gaan voordoen – daarin wensden zij niet betrokken te worden. Dat waren allemaal beslissingen geweest die zonder overleg met de Nederlandse regering of met van Mook waren genomen.

Materieel was Nederland ten tijde van Japans capitulatie niet in staat, weer het gezag over Nederlands-Indië uit te oefenen omdat de middelen

¹ Behalve Bali dat bij Java was gerekend en dus onder Mountbatten viel.